

מערך שיעור לשיר:

אֲדָרָתְךָ שֶׁל אֲדָר

מילים: צור ארליך, לחן: יוחאי בן אב"י

1. המילה 'אדר'

נעין במילון 'עברי-עברי' בספריה או באינטרנט ונגלה שלמילה 'אדר' יש כמה פירושים:

אֲדָר - החודש השישי בלוח השנה העברי.
המקור הוא במגילת אסתר: "לְחֹדֶשׁ שְׁנַיִם עָשָׂר הוּא חֹדֶשׁ אֲדָר" - בו נפל הגורל של המן להשמדת עם ישראל. הוא החודש האחרון בשנה - כשסופרים על פי התנ"ך מניסן.

אֲדָר - סוג של עץ יער נפוץ.
בגמרא מוזכרת אמירה מעניינת בעניין: 'הרוצה שיתקיימו נכסיו - יטע בהם אדר'. והכוונה היא לעץ גדול שיעיד בצורה ברורה על הבעלות בקרקע.

אֲדָר - מעיל, אדרת.
המילה אדרת מוזכרת בתנ"ך בתור הגלימה של אליהו הנביא - בעזרתה עשה ניסים. ולאחר הסתלקותו - אלישע ממשיך דרכו לוקח אותה: "וַיִּרְם אֶת אֲדָרְתוֹ אֲלֵיהֶוּ אֲשֶׁר נִפְלָה מֵעֲלָיו".

2. עיון בשיר:

3 הבתים הראשונים עוסקים בשלושה סוגים שונים של 'אדרת'.

- ענה על פי כל אחד מהבתים:
 - א. מהי ה'אדרת'?
 - ב. את מי היא מכסה?
 - ג. מה הקשר שלה לחודש אדר?

בְּאֶדָר מִתְכַּסִּים בְּאֶדָרֶת.
מָה זֶה אֶדָרֶת? מְעִיל.
כִּי הָרוּחַ לְסוּדָר חוֹדֶרֶת
וּמְעִיל בְּהַחֲלֵט מוֹעִיל.

בְּאֶדָר מִתְעַטְּפִים בְּאֶדָרֶת.
מָה זֶה אֶדָרֶת? גְּלִימָה.
בְּגְלִימָה יִרְקָה נֶהְדָּרֶת
מִתְקַשֶּׁטֶת הָאֶדְמָה.

בְּאֶדָר מְשָׁנִים אֶדָרֶת,
כְּלוּמֵר מְחַלִּיפִים עֲטִיפָה,
וְתִלְבוּשֶׁת יוֹמִיּוֹם מְסַדָּרֶת
מְמִירִים בְּתַחֲפוּשֶׁת יָפָה.

תשובות:

- בבית הראשון ה'אדרת' זה המעיל הוא מכסה את האדם כהגנה מהרוח. הקשר לחודש אדר – עדיין קריר בחודש זה.
- בבית השני ה'אדרת' זו גלימה – אבל לא גלימה רגילה, אלא 'גלימה ירוקה' – כלומר עשב ופרחים המכסים את האדמה ומקשטים אותה. בחודש אדר השדות ירוקים והפריחה בשיאה.
- בבית השלישי ה'אדרת' זו תחפושת שמכסה את האדם בפורים. המנהג להתחפש בפורים ולשנות את עצמך מקורו במילים 'ונהפוך הוא' שמופיעות במגילה, ואמרות שבחודש אדר המציאות הרגילה עשויה להתהפך ולהתגלות, כמו שבסיפור המגילה הכל התהפך לטובה.
- עיין בבית הרביעי:

כִּי אֶדָר וְאַתּוּ אֶדָרֶת,
שְׁנַיִם יַחַד כְּזוּג נָשׁוּי,
מְבַצְעִים מְשִׁימָה מְגִדָּרֶת:
הֵם שָׁמַיִם עַל הַכֹּל כְּסוּי.

- א. מי הם ה'זוג הנשוי'?
- ב. מה המשימה שלהם?

- הבית החמישי הוא המשך לבית הקודם, והוא מגלה על מה ה'אדרת' שמה כיסוי:

על הבוץ שבצד הדרך,
על הגב שצריך לחמם,
על הנפש שעוד קודרת,
על הבגד המשעמם,

- התאימו בין הכיסוי לדבר שאותו מכסים:

על הבוץ שבצד הדרך	גלימה ירוקה
על הגב שצריך לחמם	מעיל
על הנפש שעוד קודרת	תחפושת
על הבגד המשעמם,	שמחה

- הבית האחרון:

על הארץ המשדרת
אתותים של אביב לראדאר -
על הכל מכסה אדרת
האומרת: נכנס אדר.

הבית האחרון מתחלק ל-2:

שתי השורות הראשונות עוסקות באחד הכיסויים שכבר דיברנו עליהם – העשב הירוק, וכאן נוסף תיאור מיוחד של 'ראדאר' שכאילו קולט איתותים שהאביב בפתח, ולכן צריך לכסות את הארץ בגלימה הירוקה.

שתי השורות האחרונות מסכמות שוב את התפקיד של ה'אדרת' – לכסות את הכל, ולהודיע שחודש אדר הגיע!

בשתי המילים האחרונות יש רמז למשפט הידוע 'משנכנס אדר מרבים בשמחה!'

[הערה למתקדמים: בדרך כלל כשרוצים לומר שמכסים משהו, אומרים לכסות **את**.
לדוגמא – הילד כיסה **את** הסיר הרוחת.
ואילו כאן, המשורר משתמש בביטוי 'על' - על הכל מְכַסֶּה אֶדְרָת. ולא 'את הכל מכסה
אדרת'.
אולי יש כאן רמז נסתר לפסוק מספר משלי (פרק י'): "**על** כָּל פְּשָׁעִים תְּכַסֶּה אֶהְבֶּה",
והכוונה של המשורר לומר שהכיסוי של אדר מכסים כל מיני דברים לא טובים – כמו בפסוק
במשלי.
אפשר לפתוח דיון – על אילו פגמים מכסה התחפושת...]

משחק השלמת מילים:

השלימו את המילים על פי החרוזים

[המילים: חוֹדֶרֶת, גְּלִימָה, מְעִיל, אֲדָרֶת, נְהַדְרֶת, יָפָה]

בְּאֶדָר מְתַכְסִים בְּאֲדָרֶת.

מָה זֶה אֲדָרֶת? _____.

כִּי הָרוּחַ לְסוּדָר _____,

וּמְעִיל בְּהַחֲלֵט מוֹעִיל.

בְּאֶדָר מְתַעֲטָפִים בְּאֲדָרֶת.

מָה זֶה אֲדָרֶת? _____.

בְּגְלִימָה יִרְקָה _____,

מְתַקְשֶׁטֶת הָאֲדָמָה.

בְּאֶדָר מְשָׁנִים _____,

כְּלוֹמֵר מְחַלִּיפִים עֲטִיפָה,

וְתִלְבוּשֶׁת יוֹמִיוֹם מְסַדְרֶת

מְמִירִים בְּתַחֲפוּשֶׁת _____.

אָדָרַת שֶׁל אָדָר

חפשו אותנו גם ביוטיוב - יוחאי בן אבי

